

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prirodana se pisma, oglašaji itd. tiskaju po običnom cjeniku li po dogovoru. Isto tako je sa prilozima. Novci se šalju poštarom na putnicom (assegno postale) na administraciju „Naša Slova“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno oznočiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odgovarajućem u otvorenu poštu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOVA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rasta malo stvarni, a nesloga sve pokrvari. Nar. posl.

Izrazi svakog četvrtka na sruku.

Dopisi se ne vraćaju ako se ne tiskaju.

Neprijateljstvo listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for, za seljake 2 for, na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za polgodine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 6 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Program novoga ministarstva.

Dne 22. tek. mj. predstavilo se carevinskomu vieću novo ministarstvo pod predsjedništvom grofa Badeni-a. U ime ministarstva dao je predsjednik izjavu ili razvio program, kojim se bave ne samo zastupnici u carevinskom vieću, nego i sva domaća štampa vanjski važniji listovi.

Glavne točke toga programa jesu: Vlada će nastojati, da se državni stroj kreće redovitim putem. Ona će stojati nad strankama, da si tako sačuva slobodne ruke napram svim strankama. Obćaje uvesti razne preinake u državnoj upravi. Spominje česko pitanje, koje se nada pomoćju zastupnika českoga naroda sretno kraju privesti.

Program novog ministarstva iztječe važnost njemačke prosvjete za Austriju; obćaje štiti i promicati vjerske osjećaje svih državljana. Vlada će raditi na tom, da se uzdrži mir između raznih narodnosti. Ona će se brinuti za valjan odgoj mladeži na temelju vjerskom i čudorednom. Ministarstvo da će voditi čvrstom rukom i poštenim načinom parlament, te se neće dati nikada voditi od parlamenta. Pokrajina, koje su gospodarstveno zaostale, i to na jugu i sjeveru, obćaje nova vlada posvetiti osobitu brigu. Ona želi, da se državni proračun riješi još ove godine; da se provede nagodba sa Ugarskom na obostrano zadovoljstvo. Vlada će podnesti na razpravu novu osnovu za promjenu izbornoga reda, ta će sviim sredstvi nastojati, da se po mogućnosti zadovolji najnižim razredom pučanstva. Glavni cilj nove vlade, da će biti otvorenost i pravdnost.

Program nove vlade primljen je od svih stranaka carevinskoga vieća doduše prijazno, nu bez osobitog oduševljenja.

Po parlamentarnom obćaju razprala se u carevinskom vieću razprava o programu novog ministarstva. Prvi se oglašio za riječ bivši ministar i

vođa njemačke lievice grof Kuenburg izjavio u ime svoje stranke, da će program nove vlade učiniti dobar utisak na austrijske Niemce. On se veseli što je vladina izjava razpršila bojazan i sumnju o njezinim natražnjačkim nakanah. Zaključio, da je na temelju toga programa moguće sporazumak između nove vlade i slobodoumnih stranaka, nu za sada nemože se još njemačka lievice za vladu izjaviti. Ona će čekati vladu na djelu, a međutim će se vladati prema okolnostim.

Vođa zastupnika českoga naroda dr. Herold reče, da je česko pitanje stožer austrijske politike. Tim pitanjem imati će posla svaka vlada dok se ono po pravu i zakonu pošteno ne riješi. Ukinuće iznimnog stanja u Pragu i okolici nije promjenilo starih odnošaja, niti će se isti promjeniti dok se bude u Českoj davalo Niemcem i njemačkomu jeziku povlastice i prevlast. Ta nepravda, dapače i nezakonitost nepopržaje se samo u Českoj već i u ostalih pokrajnah Austrije. On nevjernje ministru-predsjedniku, koji kaže, da se pouzda u česki narod, jer vlade imaju steći pouzdanje naroda, nipošto obratno. Iznimno stanje — reče govornik nadalje — bijaše sramota za cielu monarhiju. Za tim govori obširno o ustavnih odnošajih u Českoj, o važnosti kraljevine česke po monarhiju, o českom državnom pravu, te izjavi konačno, da će zastupnici českoga naroda i pod sadašnjim ministarstvom ostati u opoziciji.

Predsjednik konservativnog kluba grof Hohenwart izjavio je — kako je bilo od njega očekivati — pošto program nove vlade nije u oprieci sa težnjami njegove stranke, da izriče vladu u ime stranke svoje pouzdanje.

Prvak poljskog kluba Zaleski reče, da je krasan program nove vlade, kojoj izjavlja u ime poljskoga kluba podpuno pouzdanje.

Zastupnik Ferjančić u ime onih Slovenaca, koji se nenalaze u

konservativnom klubu, i zast. Barvinski u ime Rusina izjaviše, da se njihove stranke nemogu već sada izreći ni za ni proti vladi, već da si pridržaju slobodu djelovanja čekajnu novo ministarstvo na djelu.

Govorio je i više drugih zastupnika o vladinom programu, pa se razprava prilično dugo raztegnula, te se je osobito prigovorilo s raznih strana onoj točki programa, kojom izjavlje nova vlada, da će biti nad strankami i da se neće dati voditi od parlamenta. Najvažnije su izjave českog i poljskog kluba. Prva glasi, da narod česki hoće uztrajati i nadalje na dosadašnjem putu t. j. u opoziciji, a druga, da će Poljaci iz stvarnih i osobnih razloga podupirati sadašnje ministarstvo.

Što se tiče izjave ministra predsjednika, da će vlada stojati nad strankami i da će ona voditi parlament, nije u Austriji baš ništa nova niti osobita. I posljednje vlade izticehu češće, da se nalaze nad strankami, a da su one vodile stranke — često i na tanak led — još nam je svim u živoj pameti.

Obzirom na odnošaje u Primorju drago bi nam bilo, da bi se nova vlada uzdržala nad strankami nastojeć, da se u našem javnom životu točno i strogo provedu državni temeljni zakoni. Mi nismo nikada tržili povlastice pak ih netražimo ni od sadašnje vlade. Svatko neka vrši zakon i štuje tuđa prava i jamčevine ustavom stečene. Svi jednake dužnosti — svi jednaka prava. Ovo su doista skromne želje a opravdane težnje naše, koje bi moralo svako austrijsko ministarstvo na svoju zastavu zapisati. Novu vladu čekamo i mi na djelu, a iz čitavoga njezinoga programa svidja nam se najvećma ona točka, kojom obćaje priteći u pomoć zanemarenim pokrajina na sjeveru i na jugu. Naša je pokrajina duševno i materijalno posve zanemarena i tu želimo naći novo ministarstvo na djelu.

Molba-Spomenica Njeg. Veličanstvu.

Mjeseca aprila t. g. izručilo je posebno čdanstvo, sastojće od narodnih zastupnika na carevinskom vieću i na zemaljskom saboru u Poreču, te od predsjednika kotarskih gospodarskih združah Istre „Molba-Spomenica“ Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju Franu Josipu, koju donasmo niže u cijelosti sa željom, da se njom opozajmu i sadašnji vladajući krugovi u Beču, i naši cienjeni čitatelji, koje će ista bez dvojbe zanimati: Ta „Molba-Spomenica“ glasi:

Vaše Veličanstvo
Svejlji gospodaru!

Onaj dio naroda hrvatskoga ili slovenskoga jezika, što je zastupan u gospodarskih združah i u pokrajinskom i državnom saboru po prepokorno podpisanih svojih sinovih, podastire pred prestolje Vašega Veličanstva preponiznu molbu:

Da Vaše Veličanstvo premilostivo blagozvoli založiti nadležnim vlastim, da uzmaštoje, kako bi se od tolikih nevolja, koje tiste ovaj narod, odstranila barem jedna, a to je gospodarstveno propadanje svetskoga stališa Istre.

Vlađi Vašega Veličanstva dobro je poznato, kako je nedavno iza posljednje obnove trgovatkog ugovora s kraljevnom Italijom, ista odmah uporabila klauzula o sniženju uvozne carine na vino, usljed koje uporabe talijanska su vina upravo poplavila države Vašega Veličanstva.

Nije zadatak prepokorno podpisanih taj, da iztražuju, je li bilo pravedno i za narode ove prostrane monarhije koristno dati susjednoj državi onu pogodnost za cieli obseg sadašnjega kraljevstva Italije, dočim je izvorno vredila samo za neke pokrajine, ležeće u sada konačno njezinjenoj kraljevini.

Niti gojimo radi toga kakove mržnje prema onom narodu, mi koji kao sinovi sveće katoličke crkve odgojimo smo u vjeri, da su svi narodi djeca jednoga oca.

Ali neke istinite i za istarske poljodjelce pogubne činjenice, koje su se poslje uporabe spomenute klauzule dokazale, bilo kao neposredne, bilo kao posredne posljedice novih odnošajih, mi ne smijemo zamučati pred budnom brigom Vašega očinskoga srca.

Medju timi činjenicami najpogubnije nam se prikazuju sljedeće:

Prvo: da nakon sniženja uvozne carine na talijanska vina, ora dolaze u našu državu upravo u strahotnoj količini, dočim naša vina, premda je i za njih snižena carina u Italiji, ne ida u tu kraljevinu. nego u razmjerno premalenoj mjeri.

Pa kad odem tupajuć:
Uz cjelove same,
Ako mi se sanka preneš,
Ne ljuti se na me.

Oh, za onaj cjelov mili!
— Ti ga znaeš, sumrak bješe
Kad se naša srca slješe,
I rzdasi tih svili: —
Zoru bih ti licem slio,
Snašcem te okitio,
Obavio zv'jezdicama,
Osvojio ružicama!
Jer me vedrih sjeća dana,
Sjeća raja sazidana
Sve na cv'jetu i na rosi,
Na cjelovim i ljubavi,
Koju vječni stvorac savi,
I u grudi tibi srosi,
Nek tuj cvate, nek se krili:
Oh, za onaj cjelov mili!

O Petroxu-dne.

Tako, tako prokršite
Uz putave svo,
Nek se snese — bit će kresa
O Petroxu-dne!

PODLISTAK.

Iz „Istarskih elegija“.

Na rastanku.

(Cansona).

Gle! — uspeo se velean i sjajan
Na divnu onu rodnu našu goru,
Da smotri sve što sätvori nu ruka,
Jel sve se blista njegvu po azoru;
A prate mi ga uz put veličajan
Sve skladni zbori lakokrita puka.
Za njime stoji huka
Cvijeca drobna trag što za njim vije.
A miljem mire ljubice male
Što pred njim lako pale.
Oh sve ga dići, sve na goru zrije,
I pogledom mi u beskrajnost prati
Bajoliki i božji — svibanj zlati!

A ti ga zahš, divotnice moja,
I tuziš što u hrlu lak uzmaku,
I nadvio se nad goru našu?
Jer sjećaš mi se — kad u doba svako
Milinjem znao dragat lišca tvoja,
Diveći tvom se mladjanome krasu!
A ljubavnom bi glasu
Srdaca naših otjjevala ptico,
Te sretni srijed žarka zagrljaja

U dan cvijetni maja
Orajio nas cjelov tihomice;
A svijet sjajnu svjetlom nama blisto,
Razapev na nas božje nebo čisto.
Sad ode uz glas velebnih zborova!
Ti užiš — taka nikad već u luge,
U čarne naše — nikad sreća taka!
— Navratit će se godinice druge
Uz isti sjaj, tek doba bit će nova.
Uzhitit opet grad će tad se svaka
Kad bude u njoj znaka
Vedriini, raju — te kad duša pragne
Da božjeg tvora ljepotu si shvati;
A tad će samo znati
Ogrilit sve — dal' samo na sve tegne.
U takvom sjaju znati će da živi,
I ponajmanjem cv'jetku da se divi!

Oj z Bogom bajni maju!
Kad s pepela ti nikne drug tvoj novi,
Da, naći će nus u divnome hramu,
S kog trepti sve u plamu,
I s ljubavi sve na daleče slovi;
Oh, i on će da cvijetak položi
Na oltar naš: — ko divni darak boži!

Iz „Milovanka“.

Digla se sjajna danica,
K počinu spremila sunce,

Motri nas mlade divotne,
Motri nas sretna bjeğunce.
Gđjeno nas prati šapat tih,
Ogr'jeva vatra iz grudih,
Sladjanji poput rajskog sna
S usna se poljubac rudi.

Moli ju tvoju družicu,
Mladjane da nas ne oda
Savi joj gdjerdan ubavi,
S njime nek nehom se voda.
Kada pak i njoj bude poč
Zlatno da probudi sunce,
Migljajem neka dignu nas,
Da nas ne smotri bjeğunce!

Kada dodjem o ponodi
Sred mrke tame,
Ako mi se sanka preneš
Ne ljuti se na me.

Nemoj da mi svjetla pališ,
Steta i kresiva!
Sjati će mi divje vatre
S tvoga oka živa.

Tad ću lako lišca naći,
U žuru će sjati;
A pošti cjelovima
Bože dal' ću znati?

I tako se je žalibože neistinitim pokazalo i u istarske trgovacke komore i istarskog gospodarskog vijeća, koji su kao stalno očekivali, da će se naporom klauzule o vinskih carini našemu vinu otvoriti velika prodaja u kraljevini Italiji, naročito u Aljeticima.

Prepoznati predstavnici nisu tomu ni iz početka vjerovali, jer su znali, da su susedna kraljevina danas ima željeznica i jeftinijih morskih puteva i volje unaprediti trgovinu svojega vina, a bilo jim je znano i to, da su dobri poznavanci svoje domovine u Italiji bili osvjedočeni, kako će oni doduše kupovati po nekoliko hiljada butlija skupljih ugarskih vina, ali da će oni zato prodavati u ovu državu na stotine hektolitara svoga vina.

Zato nas je upravo bolno takuilo, kad je gospodin ministar trgovine u sjednici zastupničke kuće od 19. svibnja 1894., tobože na utjehu, izjavio, da se je od rujna 1892. do augusta 1893. uvezlo u ove države samo 826 tisuća metričnih centih talijanskoga vina, a da je naš uvoz u Italiju u istoj dobi pokročio od 5700 hektolitara na 7541 i žalostna doista utjeha, kad iz tih brojeva proizlazi, da dok iz Austrije ide sedam litara vina, iz Italije ga ide u Austriju osam sto litara. Razlika je očitveno preogromna!

Druga žalostna činjenica, potičuća od toga odnošaja jest, da se u Austriji pod imenom talijanskih vina i pod pogodom carina žalibože može uraditi svake vrsti vina, gdje god izrastlo, kad je pokriveno potvrdom, da je talijansko.

Sam spomenuti gospodin ministar priznao je u rečenoj sjednici zastupničke kuće, da se takovih „oporička potvrda“ izdaje „in bianco“ ostajući onda prodavaocu na volju, da označi svoja vina kako hoće.

Treća posljedica te poplave talijanskih vina jest ta, da ona vina iz Dalmacije, koja su spretanija za križanje, moraju po što po to biti bačena na trg, i tako zaprečuju u obsegu ove monarhije prodaju čistom istarskomu vinu, koje bi se sjajno izplaćivalo, kad bi Dalmacija svoju veliku množinu za križanje sposobnih vina mogla prodati u one daljnje krajeve, u kojih ju nbiya najtečajnje talijanskog proizvoda.

Posljedica svega toga jest: najvjerovatno nizka cijena istarskomu vinu — baš u časovih, kad nam je već tratak nade bio zasiano, da idemo gospodarstvenom preporodu naše u mnogom pogledu nesretne pokrajine.

Kao kruna zla dolazi još bezbožno patvorenje, fabrikacija svake ruke, koja je ove godine znamenito doprinela tomu, da je mnogi i mnogi vinogradar Istre do nove berbe svoje pravo naravno vino morao držati u pivnici, ne mogav ga prodati ni po 10 for. stolar, dočim je bezdvojbno proračunano, da nikakovo racionalnije gojenje leze u ovoj pokrajini niži troška neizplati, ako posljednik ne može prodati svog vina bar po 12 forinti stolar, i dočim je znao, da se je prijašnjih godina takova vina prodala redovito po 16 do 18 forinti, a kad što čak do 27 forinti po stolaru.

Nedavno, na žalost kasno zatvorenu je u Trstu ogromna tornica umjetnoga vina. Takovomu poduzeću nebi u vinogradnih krajevih doista nikada smjelo biti mjesta.

Teško bi se mogla opravdati ona opazka, koja se našim pritužbama kadgod suprot stavlja, da nam u godinama obilnoga roda ne smijemo

očekivati pogodnih cijenah. To je za nas u istinu žalostno, ako u godinama iz nešto obilnije berbe ne možemo bez gubitka prodati od prilika pol milijuna stolarah dosta dobrog vina, a to u državi, koja ga od same Italije prima skoro dva puta toliko, i ako moramo čekati, da nam građ. potuče razne krajeve Istre (što se žalibože češće događa) za da se u drugih krajevih uz neki dobitak uzmogne prodati, što je providnost božja ostala.

I tako dolazi, da ovaj obogi narod jednu nesreću pokriva drugom i da satrven težimmi nevoljama, ne može se kulturno nikako podignuti.

Ovaj je narod naučen trudu i ima dobru volju, samo neima načina kako, ni pomoći, kojom da se pridigne.

A te pomoći i sredstva uz ostala, koja će vlada Vašega Veličanstva na temelju mnogodišnjeg izkustva u upravi znati naći, bila bi po muenju prepokorno potpisanih sljedeća:

Da bude opet postavljena u kriptost i shodno poostreana naredba od 10. augusta 1892., br. 125 glede provadjanja kontrole talijanskih vina, a imenito: da bude točno kontroliran sadržaj svake bačve; da ne budu priznane valjanosti izvorne svjedоче „in bianco“, bile iste izdane od nadležnih talijanskih oblasti; da se napokon sa strana austro-ugarskih organa najstrogo zaprieči križarenje i zloporabe pri uvozu talijanskih vina, usljed kojih zloporaba ne samo što se kadgod uvuže i rakija pod imenom vina, nego se uvužaju i druga vina, naročito grčka, pod imenom talijanskog.

Da bude olahkočeno ustanovljenje poduzeća za poboljšanje i izvoz istarskih vina, a osobito da za slična poduzeća bude određen oprost obrtarine, dohodarine i drugih pristojba, dok traje trgovački ugovor s Italijom; da se istarsko vino barem djelomice nabavlja za vojsku i vojnu mornaricu, za dotične bolnice i za državne željeznice, a da na to budu držana i ona prevozna poduzeća, koja dobivaju od države subvenciju.

Da bude ukinita putem zakona pristojba za pečenje rakije; ako li to nebi bilo moguće, onda neka istarskim proizvođačim bude oprostjen taj danak i neka budu strankam dane sve moguće polakšice u provadjanju obstojećih zakonskih propisa.

Da se što prije zadovolji želji za izgradnje potrebitih željezničkih pruga u pokrajini, navlastito pako one pruge, koja bi Herpelje vezala sa Sappjanami ili Jurdanima.

Da se doznače godišnje podnove u prilog vinogradarstva, te da se ustanove nagrade proizvođačim za pripremu najboljih vrsti vina i za izvoz istoga u inozemstvo.

Da bude dozvoljena gojitba duhana u predjelih Istre, okuženih flokserom, navlastito na kvvarnerskih otocih, gdje je lakše prići križarenje.

Da se u raznih kotarih pokrajine ustanove praktične poljođelske učione sa brvatskim odnosno slovenskim naukovnim jezikom, a isto tako obrtne škole, obzirom na zanate, za koje se pučanstvo u stanovitih mjestih najviše zanima.

Da država iz vlasti hipotekarno dugove i uredi odplatu takovih tražbina na annuitete uz kamate niže od pet po sto, ili barem da ustanovi državnu hipotekarnu banku za Istru uz uvjeta povoljnije, nego li su oni zemaljskoga vjersijskoga zavoda u zasebnih vjersionika; a u najgorem slučaju, da se vlada Vašega Veličanstva pobrine o načinu, kojim bi se snizili kamati i prinosi za upravne troškove, što se plaćaju istarskomu hipotekarnomu zavodu i u obće, da se polakšaju uvjeti, pod kojim se može dobiti zajam od istoga.

Da vlada Vašega Veličanstva bude na ruku, da se po Istri ustanove umjesto zajmorne zadruge za osobnu vjersiju i a njimi skopčane štedionice poput družtva poznatih pod imenom Raiffeisen.

Da vlada Vašega Veličanstva i sama izvede i uzastoji, da zemaljski odbor uzme u obzir želje, izražene u pogledu cesta i pitko vode, uređjanja potokah i drugih voda, koristanijeg po narod uređjanja šumskih odnošaja, popravka obstojećih luka i napravah novih.

Da u smislu jednoglasne rezolucije pokrajinskoga sabora bude, odpisom još postojedih tražbina, konačno riješeno pitanje razteretne zaklade ili ezonera, radi kojeg je tolike godine u Istri mnoga suza pala.

Da se postave na državne troškove pod nadziranjem skladišta austro-ugarskih vina u inozemstvu, primjerice u Njemačkoj, Švicarskoj, Rusiji i Bugarskoj, a za istarska i dalmatinska vina, da se slična skladišta urode u Beču, Pragu, Budimpešti, Zagrebu, Sarajevu i po drugih velikih gradovih, gdje ima nade, da bi to bilo korisno.

Da vlada Vašega Veličanstva dađe strogo odredbe proti patvorenju vina i bojadisanju istoga škodljivim tvarinama, i da se strogo nadzira, da pod imenom istarskih vina ne bude prodavana inozemna.

Da vlada Vašega Veličanstva ustanovi prilican broj godišnjih stipendijah za nauku vinogradarstva i vinarstva.

Da vlada Vašega Veličanstva pri imenovanju u pokrajinsko kulturno vijeće uzme u obzir samo takove osobe, koje su sposobne i voljne pospješivati djelovanje svih gospodarskih zadruga bez razlike glede kraja, u kojemu su ustanovljene i glede jezika, kojim se služe, i da takovo pospješivanje osobito preporučiti svojim podređenim organom.

Vaše Veličanstvo! Prepokorno potpisani tvrdo su osvjedočeni, da će Istru u malo godina upravo procvasti, ako Vaše Veličanstvo premilosivo udovolji odrediti, da se netom spomenute mjere poprimum i poboljšica postepeno uvedu.

Novac, što bi ga država u to ime potrošila, izplatio bi se obilnijim i redovitijim dohoditi poreznima, a baš da štogod i nebude povraćeno, to bi se imalo smatrati kao pravedna odšteta jednoj od najsiromašnijih pokrajina za gubitke, koje nakon uporabe uvođenog spomenute klauzule o vinskih carini, trpi u interesu skrupnosti, pošto je vlada Vašega Veličanstva ponovo izjavila, da su viši državni interesi zahtjevali sklopljenje dotičnih trgovačkih ugovora.

Ne možemo se nakon ovoga prepričavanja, ali po dužnosti našoj takođerj iskrenoga razložanja naših potrebah odlieti od pristojba Vašega Veličanstva, a da neizvršimo i ovom zgodom: našu svetu dužnost, jednu od najljepših tradicija, koje su nam ostavili naši otci, a to je izraz nepokolebivo vjernosti i odanosti naroda, kojega zastupamo, prema pristojbi Vašega Veličanstva i vladalačkomu Vašem dopnu.

Bog poživi i očuvaj Vaše Veličanstvo!
Dano iz naše skupštine u Zorin-Domu
U Opatiji, dne 7. novembra 1894.

(L. S.) Dr. Matko Lajinja v. r. (L. S.) zastupnik.

Vjekoslav Spintić v. r. zastupnik,
Ivan Sancin v. r. predsjednik,
Viktor Timčić v. r. predsjednik,
Matko Mandić v. r. (L. S.) zastupnik,
Antun Jelusić v. r. (L. S.) podpredsjednik,
Dr. M. Trinjatić v. r. (L. S.) predsjednik,
Evan Flego v. r. Dr. D. Vitezid v. r. zastupnik,
Anton Roganč v. r. Dr. Fr. Volarić v. r. predsjednik, zastupnik,
Stavoj Jenko v. r. Dr. A. Stanger v. r. zastupnik, zastupnik.

Koalirani proti Slavenstvu.

Gradačka „Tagespost“, organ njemačkih liberalaca, bjesni u najnovije doba užasno na Slavenstvo, govoreći u prilog Talijana Istre i Dalmacije. U više članaka nastoji taj list dokazati, kako je to nepravdno od slavofila u Beču, da ne prepuste Slavene u spomenutih pokrajinah Talijanom kao dobar plien. Gladne panslaviste, misli spomenuti list, neće se nikad nasititi; dobra Talijane pako može se lahko lepiti polakšicami predobiti. To je po prilici jezgra više članaka, koje je u posljednje doba „Tagespost“ doniela. Kao razlog radi takovog držanja navadja taj list okolnost, da je u narodnom interesu Njemaca, da nebudu Slaveni na zapadnoj obali Adrije baštinci Venecije, već da se mora ovdje talijanski element jačiti i podupirati. Ovaj pravac nije svojina jedino gradačkog lista, on je dapače zajednički svim njemačko-liberalnim listovom, koji su uvijek, kad se radi o kakvoj prepriči izmed Slavena i Talijana, na strani posljednjih, pa bila njihova krivica još jasija. Takovo držanje njemačko-liberalne štampe mora se u interesu cijele države sažaljavati; a druge pako strane nastaje vrlo temeljita dvojba, da li oni pripadaju k „liberalnim“ strankam.

Bez obzira na to, da držanje njemačko-liberalnih glasila Slavene sve više osvjedočuju, da su Niemci ne samo njihovi politički i narodni protivnici, već neposredni neprijatelji, opaža se i to, da oni ne idu samo za tim, da Slavene, u koliko pripadaju u njihovo okruženje, upropaste, već da i njihove ostale narodne neprijatelje u tom poslu izdašno podpiru. A komu u prilog? Nesposobcem, zakletim neprijateljem cijele države. Predobro su nam poznate težnje Talijana u Istri i Dalmaciji: oni teže za tim, da se spomenute pokrajine uzdrže kao talijanske, dok bude majka Italija dosti jaka i moćna, da ih može sebi pridružiti. To jasno dokazuje i onaj vienac na grobu Viktora Emanuela sa napisom: „Sommo oplacianomiu kralju — Trst i Istru“. Time, da liberalni Niemci odobravaju težnje Talijana i javno se izdavaju za njihove naravske savetnike, baš time otkrivaju onu zadržu misao, koju oni u ostalom poriču: da im naime nije stalo do toga, da se austrijska monarhija uzdrži u sadašnjih granicah. Niemci predobro znadu, da težnje Slavene ne prelaze granicah

države, a zato govore i činjenice. — Gdje god se prejasni vladar ili jedan član kraljevskobitelji među Slavene pokaze, uvijek bude liepo i srdačno primljen i pozdravljen, iz čega se jasno razabire onaj misao: mi smo vjerni zastavi naše vladarske kuće. Među Slavani nije još bilo Oberdanka.

Ako se pako Niemci-liberalci postavu proti Slavenom, te zahtjevaju, da se Talijanom dozvoli uništenje Slavena, samo da irenditentizam među Talijani čvrsti koren uhvati, te da zadobiju veće pravo, da se odčepi od monarhije — kako se slaže to sa njihovom tvrdnjom, da oni zastupaju interese cijele države? Dandanas neimaju Talijani ni sa narodnog gledišta nikakvog prava na Istru i Dalmaciju, jer ogromnu većinu sačinjavaju ovdje Slavani, akoprem se Talijani danomice šire na uštrb Slavena. U istoj mjeri pako, u kojoj se Talijani u Istri šire na škodu Slavena, rastu i njihove irenditističke — profanističke težnje. To su činjenice, koje najveći bezobraznik nebi mogao poricati.

Ako su Slavani Istre štogod stekli, to imaju jedino sami sebi zahvaliti. Snješeno bi bilo govoriti o kakvom podpiranju Slavena sa bilo koje strane, napose pako pod današnjom vladom. Narodna svijest među spavaćim slavenskim narodom se je znatno probudila; narod je upoznao, da ne treba biti gnojem tudje kulture. K tomu nije doprinjelo ni namjestništvo ni gg. kotaraki poglavari. Nasuprot se sve moguće činilo, samo da se slavensku probudnju svijest potlači.

Okolnost pako, što se Niemci u svojem boju proti Slavenom tako slabim čute, ta Talijane za saveniki traže, taku okolnost stih Slavene, da oni u svojoj težnji ne popuste, da narodnu svijest bude i šire, da u svojem boju neumorno i uztrajno rade ta zakoniti sredstva svoje pravu traže. A. T.

Spomen-pjesma.

Etto avieča, etto groba
Etto čeda zaplakana.
Pod tim humom čedu onom
Zlatna sreća zakopana.
Pada rosa, suza pada
Na grobište zlatne sreće.
— Jedan hum, pa sreću skriva? —
Zabudno se pita avieča.
Baš je tako na toj zemlji
Dosta prostor raje male,
Da zakopa sreću svaku
I najljepše idejale!

Rikard Katalinić-Jerdas.

Franina i Jurina

Fr. Ča da se neč važiže on fanat, kega je „Sloga“ mrvica sčpnila?
Jur. Neč takovega san i je čnl. Leh on da se sejeno drži va bragešah.
Fr. Namor drži, aš ne bi kriviti za on facolič jenega svojga višega i hvall se, da se on ne boji školskega inšpehtura.
Jur. Taku ima le nekega, ki za njim stoji, Fr. Vejšega praz!
Fr. U Roču, da išču krnjeji mediga, zač da njim ni ki va potribe krv pustiti.
Jur. Brate Franec neviruj tega, to su fal-donuje, ter imaju va Bznetu mediga, i doma se najde persona, ka zna jušto krv pustiti.
Fr. Nebacilaj Jure, za to je triba študijaneh ljudi.
Jur. Kako kaži. Ročani si znaju i sami pomoč va čstarije al birarije, ako pak meni neviruješ, neka ti pokaže čelo jedau njih kape.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Četiri prijatelja pobratimla i to Ivan Skalamera, Vinko Borčić, Franjo Šikić i Božidar Kotarac poslali su svaki po 2 kruno, t. j. 8 kruna.

Bit će vatre i veselja;
I junački skok,
Kolom će se naokolo
Redat bok uz bok.
Njekoč i ja skakah tak
Kano zečko siv,
I preskočih godimice,
Sad sam — jošte živ!
Pa palite — neka ori
Urnebesni krik,
Neka bukti na mahove
Ko vulkanu lik.
Možda će se s vatrom novom
Stari vratit raj —
Dě žežite — žurno samo
Sada svi uz kraj!
Grijačina.
Gorila je oganj vatra
Sa kandila — srca moga,
Mnogi si se dan na danak
Ogrjevala taj neboga.
Izgorje mi pola srca,
Gle pepela puna žara,
Uzmi se jě, uzmi sobom,
Drugog nemam milodara.
Kad se spremas — prě no odčš,
I ostaviš tu tišinu,
Na uzdarje a ti meni
Plati barma — grijačinu.
Silvan.

